

САВЕТ ЗА ШТАМПУ
Београд, Француска 5/7
115 MAY 2020
Датум: 13.5.2020
Број: 71/2020

BEOGRADSKI CENTAR ZA LJUDSKA PRAVA
DATUM: 13.5.2020.
Br. AKTA: 673
PRILOG:
ARH. ZNAK: 8

BEOGRADSKI CENTAR ZA LJUDSKA PRAVA

Kneza Miloša 4, 11000 Beograd. Telefon i faks 011 3085328 ili 344 7121

Elektronska pošta: bgcentar@bgcentar.org.rs

www.bgcentar.org.rs

Savet za štampu
Ul. Francuska 5/7
11000 Beograd

**Podnosilac žalbe: Udruženje građana Beogradski centar za ljudska prava, iz Beograda,
Ulica kneza Miloša 4, 11000 Beograd, Srbija**

Predmet: Žalba Savetu za štampu

Na osnovu člana 19 Statuta Saveta za štampu i na osnovu člana 2 Poslovnika o radu Komisije za žalbe Saveta za štampu, Beogradski centar za ljudska prava podnosi žalbu Savetu za štampu protiv portala *Srbijadanas*.

Beogradski centar za ljudska prava je nestranačko, nepolitičko i neprofitno udruženje građana zainteresovanih za unapređenje teorije i prakse ljudskih prava. Osnovan je 1995. godine, a od 2012. godine je implementacioni partner Kancelarije Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice (UNHCR) u Beogradu na projektima vezanim za pružanje besplatne pravne pomoći tražiocima azila, izbeglicama i migrantima u Republici Srbiji.

Beogradski centar za ljudska prava podnosi žalbu Savetu za štampu zbog komentara ispod objave na informativnom portalu *Srbijadanas*, kojima se krše odredbe Kodeksa novinara Srbije. Naime, informativni portal *Srbijadanas* je, dana 6. maja 2020. godine, objavio tekst pod nazivom „OSVANUO ŠOKANTAN VIDEO SNIMAK: Upao kolima u migrantski kamp u Obrenovcu, pa krenuo na Vojsku Srbije (VIDEO)¹. Istog dana, informativni portal *Srbijadanas* je navedeni tekst objavio na svojoj stranici društvene mreže Facebook, ispod koga je ostavljen veliki broj diskriminatorskih komentara u kojima su izneti uvredljivi stavovi protiv migranata, te je pozivano na mržnju u nasilje protiv migranata (**prilog 1**).

¹ „OSVANUO ŠOKANTAN VIDEO SNIMAK: Upao kolima u migrantski kamp u Obrenovcu, pa krenuo na Vojsku Srbije (VIDEO)“, *Srbijadanas*, 06.05.2020. Dostupno na: <https://www.srbijadanas.com/vesti/hronika/osvanuo-sokantan-video-snimak-upao-kolima-u-migrantski-kamp-u-obrenovcu-pa-krenuo-na-vojsku-srbije-2020-05-06>.

Na taj način izvršena je povreda člana 5, tačka 4 Kodeksa novinara Srbije, prema kojoj novinar mora biti svestan opasnosti od diskriminacije koju mogu da šire mediji i da mora učiniti sve da izbegne diskriminaciju zasnovanu na **rasi**, polu, starosti, seksualnom opredeljenju, **jeziku**, **veri**, političkom i drugom mišljenju, **nacionalnom ili društvenom poreklu**.

Beogradski centar za ljudska prava je, dana 12.5.2020. godine, uputio putem mejla pismo obaveštenja o navedenim diskriminatornim komentarima redakciji informativnog portala *Srbijadanas* (**prilog 2**).

Napred navedeni komentari, koji nisu uklonjeni, pored kršenja Kodeksa od strane moderatora, predstavljaju otvoreni govor mržnje i nastavak ozbiljnog ugrožavanja dostojanstva ličnosti pripadnika migrantske populacije.

U istraživanju Poverenika za zaštitu ravnopravnosti od decembra 2019. godine *Odnos građana i građanki prema diskriminaciji u Srbiji*, ističe se da je socijalna distanca najizraženija prema migrantima.² Navedeni izveštaj, između ostalog, sadrži sledeće nalaze proistekle iz istraživanja javnog mnjenja koji se odnose na migrantsku populaciju: svaki treći ispitanik ne bi želeo da mu migrant bude komšija, niti da mu bude kolega/koleginica na poslu; 42% ispitanik ne bi želelo da im migrant bude vaspitač dece u vrtiću; 36% ispitanik ne bi želelo da se druži sa migrantima; 48% ispitanik ne bi želelo da budu u braku sa migrantom, itd. U izveštaju Poverenika za zaštitu ravnopravnosti je konstatovan znatan porast socijalne distance prema migrantima (str. 58 navedenog izveštaja). Stoga, objava komentara na *Facebook* profilu informativnog portala *Srbijadanas*, doprinosi daljoj stigmatizaciji migrantske populacije i stvaranju još veće socijalne distanciranosti ostatka stanovništva prema migrantima.

Diskriminatorni komentari nalaze na *Facebook* profilu informativnog portala *Srbijadanas* koji (u trenutku pisanja žalbe) prati **301,738 ljudi**, dok se **312,596 ljudi** sviđa *Facebook* profil *Srbijadanas*. Velika popularnost informativnog portala i mogućnost da informacije objavljene na njegovoj *Facebook* stranici budu dostupne velikom broju ljudi predstavlja pogodno tlo za raspirivanje mržnje i netrpeljivosti, podgrevanje atmosfere linča, pozivanje na nasilje i jačanje predrasuda prema migrantima. Upravo iz ovih razloga i negativnog uticaja koji objavljeni komentari imaju i mogu imati, smatramo da je odgovornost onoga koji ovakve komentare čini dostupnim tim pre veća.

² Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, *Izveštaj o istraživanju javnog mnjenja I odnos građana I građanki prema diskriminaciji u Srbiji*, decembar 2019. godine. Dostupno na: <http://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/uploads/2019/11/izvestaj-o-istrazivanju-javnog-mnjenja.pdf>.

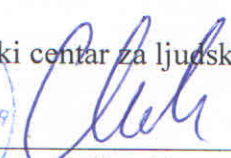
Imajući u vidu Smernice za primenu Kodeksa novinara Srbije u onlajn okruženju,³ praksu Saveta za štampu⁴ ali i sudsku praksu i praksu Poverenika za zaštitu ravnopravnosti nesporna je odgovornost internet portala za objavljivanje neprimerenih komentara. Međutim, kada je u pitanju odgovornost informativnih portala za izostanak moderacije diskriminatornih komentara na svojim profilima na društvenim mrežama može se reći da ne postoji ustaljena praksa bez obzira o kojem mehanizmu zaštite govorili. Upravo iz tog razloga, na ovom mestu se pozivamo na mišljenje Poverenika za zaštitu ravnopravnosti još od 9. maja 2016, godine⁵ u kojem je navedeno: „(...) Utvrđeno je da je A.T. odgovoran zbog toga što je takve komentare, koji po svojoj sadržini predstavljaju govor mržnje, držao dostupnim javnosti, a bio je u mogućnosti da ih ukloni.” Dalje u paragrafu 3.13, Poverenik konstatuje: “(...) Nasuprot tome, A.T. navedene komentare nije uklonio, već ih je držao dostupnim, a bio je svestan njihove sadržine budući da ih je čak i komentarisao. Imajući u vidu da je on započeo raspravu o navedenoj temi na navedenoj internet platformi, bilo je razumno da očekuje pojavu komentara, naročito imajući u vidu da je profil otvoren za javnost i da ima više od 3000 pratilaca. Samim tim, imao je i obavezu da se stara o eventualno nezakonitim sadržajima koji se pojavljuju na profilu, koje jedino on može da administrira.”

Molimo Komisiju za žalbe Saveta za štampu da, po ovoj žalbi, dalje postupa u skladu sa svojim ovlašćenjima, te da naloži uklanjanje spornih komentara, kao i da odredi javno izvinjenje informativnog portala *Srbijadanas*, a u skladu sa članom 3, stav 3 Poslovnika o radu Komisije za žalbe Saveta za štampu.

U Beogradu, dana 13. maja 2020. godine

Prilozi (2):

1. *Printscreen* komentara na *Facebook* stranici informativnog portala *Srbijadanas*.
2. Kopija mejla upućenog redakciji *Srbijadanas* od 12.5.2020. godine.

Za Beogradski centar za ljudska prava
BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA
• BEOGRAD •

Sonja Tošković,
izvršni direktor

³ Smernice za primenu Kodeksa novinara Srbije u onlajn okruženju. „Korisnički stvoren sadržaj (User Generated Content). Sadržaj koji stvaraju sami korisnici (komentari), a koji se objavljuje na **kanalima komunikacije** onlajn medija i onlajn izdanja, takođe je predmet brižljive procene medija, a u zavisnosti od sistema moderacije koji konkretni onlajn medij ili onlajn izdanje primenjuje. Preporučuje se onlajn medijima i onlajn izdanjima, bez obzira na vrstu moderacije koju koriste, da izrade pravila objavljivanja korisnički stvorenog sadržaja, u kojima će jasno navesti koje vrste sadržaja (ponašanja) na svojim kanalima komunikacije ne dozvoljavaju i objasniti kako im funkcioniše sistem moderacije. Preporučuje se onlajn medijima i onlajn izdanjima da, u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima, razviju sistem obaveštavanja korisnika o tome zašto određeni korisnički sadržaj nije objavljen (prethodna moderacija), odnosno zašto je određeni korisnički sadržaj uklonjen (naknadna moderacija).”

⁴ Na primer, Odluka po žalbi Gej lezbejskog info centra protiv internet portala B92 od 27.10.2016, dostupna na <http://www.savetazastampu.rs/cirilica/zalbeni-postupci/3921>.

⁵ Mišljenje Poverenika za zaštitu ravnopravnosti br. 07-00-734/2015-02 dostupno je na <http://ravnopravnost.gov.rs/rs/prituza-p-p-protiv-a-t-zbog-diskriminacije-po-osnovu-seksualnog-opredeljenja-i-govora-mrznje/>.